

УДК 338.45

УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Віталій Левицький; Сергій Радинський

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна*

Резюме. Досліджено шляхи вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності в період післявоєнної відбудови України. Розглянуто та проаналізовано законодавчу базу із забезпечення державної політики розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу. Проаналізовано інноваційно-інвестиційну систему України та вказано шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення її розвитку. Визначено інноваційно-інвестиційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів. Вказано на правові ризики соціально-економічного розвитку України у воєнний час та період повоєнного відновлення. Вивчено можливості держави у підтриманні бізнесу в умовах війни та післявоєнної відбудови. Охарактеризовано необхідні структурні реформи, що здатні змінити Україну після закінчення війни, адже саме структурні реформи зміцнюють ринкові підвалини функціонування економіки, змінюють світогляд населення та бізнесу, формують нові ціннісні орієнтири. Розроблено підходи для підвищення конкурентоспроможності економіки України шляхом упровадження інновацій та залучення інвестицій. Розкрито роль інвестицій та інновацій у банківській сфері та промисловості, при цьому зазначено вагомe значення розвитку інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах здійснення євроінтеграційної стратегії України. Проаналізовано правове регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови з метою забезпечення сталого розвитку держави. Визначено, що модернізація української післявоєнної економіки на засадах інноваційно-інвестиційного розвитку повинна забезпечуватися комплексним застосуванням усіх можливих важелів економічної політики та запобігати конфліктам між їхніми впливами й вирішенням поточних і стратегічних завдань. Запропоновано шляхи розв'язання та вирішення проблем удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційно-інвестиційної системи України. Відзначено необхідність послідовного та системного впровадження функціональних принципів державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю.

Ключові слова: інновації, інвестиції, післявоєнна відбудова, нормативно правова система, законодавча база, державна економічна політика.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.151

Отримано 10.08.2023

UDC 338.45

IMPROVEMENT OF INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITIES IN THE POST-WAR RECONSTRUCTION PERIOD OF UKRAINE: ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS

Vitalii Levytskyi; Serghiy Radynskiy

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ternopil, Ukraine

Summary. The article examines the ways of improving innovation and investment activities during the post-war reconstruction of Ukraine. The legislative framework for ensuring the state policy of development

of investment and innovation potential was considered and analyzed. The innovation and investment system of Ukraine is analyzed and the ways of improving the regulatory and legal framework to ensure its development are indicated. The innovation and investment foundations for the recovery and development of countries after armed conflicts have been identified. Legal risks of socio-economic development of Ukraine in wartime and post-war recovery period are indicated. The possibilities of the state in supporting business in the conditions of war and post-war reconstruction are studied. The necessary structural reforms capable of changing Ukraine after the end of the war are characterized, because it is structural reforms that strengthen the market foundations of the functioning of the economy, change the worldview of the population and business, and form new value orientations. Approaches have been developed to increase the competitiveness of the Ukrainian economy by introducing innovations and attracting investments. The role of investments and innovations in the banking sphere and in industry is revealed, while the significant importance of the development of innovative financial management by economic entities in the context of the implementation of the European integration strategy of Ukraine is indicated. The legal regulation of investment and innovation activity in the conditions of martial law and post-war reconstruction in order to ensure the sustainable development of the state is analyzed. It was determined that the modernization of the Ukrainian post-war economy on the basis of innovation and investment development should be ensured by the comprehensive application of all possible levers of economic policy and prevent conflicts between their effects and the solution of current and strategic tasks. Ways of solving and solving the problems of improving the regulatory and legal framework to ensure the development of the innovation and investment system of Ukraine are proposed. The need for consistent and systematic implementation of functional principles of state management of innovation and investment activities was noted.

Key words: *innovations, investments, post-war reconstruction, regulatory and legal system, legislative base, state economic policy.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tmtu2023.05.151

Received 10.08.2023

Постановка проблеми. Нинішні історичні виклики, з якими зіткнулася Україна, дозволять вибудувати нову систему взаємовідносин суспільства і науки, збільшити її значущість у науково-технічному прогресі та інноваціях, у посиленні обороноздатності держави, прийнятті суспільно-важливих рішень, формулюванні національних стратегій розвитку. Структурні інституційні реформи зміцнюють підвалини функціонування ринкової економіки, змінюють світогляд бізнесу та населення, формують нові ціннісні орієнтири. Ринкові інститути верховенства права є важливими складовими модерного суспільства. Сьогодні проводиться дискусія щодо формату відбудови економіки України та способів використання міжнародної допомоги. У післявоєнний період вагомим фактором для відновлення промисловості стане підвищення конкурентоспроможності внаслідок упровадження інновацій та залучення інвестицій у технологічні процеси.

Підвалиною економічної системи є робочі місця та інноваційність економічного розвитку. Війна зруйнує мільйони робочих місць, отже базовий інститут економіки, що дозволяв перетворювати працю у додану вартість, суттєво знизить свою ефективність. Інновації та інвестиції генерують структурні зрушення в економіці, підвищують її продуктивність, зайнятість населення, посилюють здатність конкурувати у глобальному світі з економіками інших країн світу й забезпечувати стійкі темпи зростання у довготривалій перспективі. Модернізації підлягають технологічні процеси виробництва товарів і послуг та удосконалення системи державного управління, правового поля для різних аспектів життя держави, розвиток громадянського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність запропонованої проблематики підтверджується численними дослідженнями, що публікувалися в Україні та за кордоном. Питаннями інвестиційно-інноваційної політики розвитку держави займалися Л. Борщ, М. Гаман, В. Геєць, Г. Климкова, О. Кузьмін, Г.

Климкова, Б. Малицький, А. Попович, Т. Товт, Л. Федулова та інші. Є. Масленников, Е. Кузнецов, Ю. Сафонов, С. Філіппова С.В. розкрили теоретичні та практичні аспекти інноваційної економіки [1]. Я. Жовнірчик проаналізував шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України [2]. С. Петрань, В. Шамота вказали на роль інновацій у відновленні економіки України після війни [3]. Науковці розкривають значення вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності для розвитку економіки та про проблеми її реалізації в сучасних умовах.

Незважаючи на значну кількість ґрунтовних досліджень, ряд проблемних правових питань з залучення інвестицій та впровадження інновацій на ринку потребує подальшого вивчення та уточнення.

Метою дослідження є аналіз реального стану законодавчого забезпечення науково-технологічного та інвестиційно-інноваційного сектора в Україні, обґрунтування правових теоретичних аспектів сутності складових інноваційного та інвестиційного потенціалу України після війни у контексті запропонування комплексу заходів, спрямованих на підтримання стійкого розвитку економіки та запобігання дестабілізуючим тенденціям.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: дослідити шляхи вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності в період післявоєнної відбудови України, розкрити та проаналізувати законодавчу базу із забезпечення державної політики розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу; проаналізувати інноваційно-інвестиційну систему України; визначити інноваційно-інвестиційні основи відновлення та розвитку країни після війни; вказати на правові ризики соціально-економічного розвитку України у воєнний час та період повоєнного відновлення; вивчити можливості держави у підтриманні бізнесу в післявоєнній відбудові.

Для вирішення поставлених завдань використано такі методи: аналіз, синтез, реконструкція, індукція, узагальнення, аналогія, системний підхід.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні інноваційний тип економічного розвитку є основою, що визначає економічну могутність держави. Основним джерелом упровадження інновацій є інвестиції. Тому впровадження ефективної інноваційно-інвестиційної моделі економічного розвитку є необхідністю, що не має альтернативи. Перетворення інновацій на джерело прогресу унеможливується без створення комплексної інноваційної політики та законодавчої основи для її реалізації, без формування інноваційного суспільства з відповідною йому культурою. Суттєві труднощі, з якими останнім часом стикається національна економіка, вимагають підвищення суспільної уваги, держави та бізнесу до проблем інноваційно-інвестиційного розвитку. Від системи державного управління вимагається сприяння залученню інвестицій з усіх доступних джерел та контроль за їх цільовим використанням, що надасть змогу активізувати технологічні, виробничі, наукові, організаційні, природні та соціальні чинники економічного розвитку. Необхідно створити нову державну інвестиційно-інноваційну політику високого рівня технологічного розвитку на нових виробничій базі, устаткуванні промислових підприємств та наукових центрах [1, с. 149–149].

Вирішення вказаних проблем вимагатиме активізації інноваційної діяльності, спрямованої на розвиток базових галузей економіки за допомогою ефективної державної політики держави. Для цього необхідно розробити стратегію інноваційно-інвестиційного розвитку України на післявоєнні роки, що стане комплексною моделлю з чітко визначеними ключовими заходами й стратегічними пріоритетами з

конкретними кількісними строковими визначеннями збільшення інновацій. Пріоритетними напрямками такої стратегії мають бути: створення умов для розвитку та ефективного використання науково-технологічного потенціалу; стимулювання технологічного розвитку економіки; підвищення ефективності роботи державного сектора науки; забезпечення ефективного використання та захисту прав інтелектуальної власності у сфері науки і технологій; фінансове забезпечення інноваційного процесу; створення системи ефективної ступеневої освіти в інноваційній сфері; розвиток інноваційної інфраструктури; залучення в національну економіку результатів науково-технічної діяльності; створення системи управління інноваційною діяльністю; розвиток та реалізація інноваційної регіональної політики. Особливу роль повинні відігравати закордонні інвестиційні ресурси, залучення яких є одним з основних питань при переході на інноваційний шлях розвитку [1, с. 153–155].

Постійній модернізації підлягатимуть технологічні процеси виробництва товарів і послуг та інституційна структура суспільства, тобто удосконалення системи державного управління, розвиток правового поля та розвиток громадянського суспільства. Для широкого інноваційного процесу необхідна державна політика, що буде враховувати стан розвитку економіки та суспільно-економічних відносин. Тому провідними структурними реформами, які в найближчий час необхідно здійснити в нашій державі – це створення достатньої кількості високооплачуваних нових робочих місць та модернізація виробництва на інноваційній основі, адже після війни велика кількість працездатного населення потребуватиме інтеграції в нову систему суспільно-економічних відносин. Для зруйнованої війною економіки цінність створення нових робочих місць має значно вище інституційне значення, ніж правоохоронні, судові, банківські, антикорупційні реформи. Модернізація виробництва на інноваційній основі не відбувається сама собою. У суспільстві має бути стимул до інновацій. Виключно ринкові стимули не діють у високоризикових галузях. Для широкого інноваційного процесу необхідна відповідна державна політика стимулювання інновацій, а також підтримання прикладних та фундаментальних наукових досліджень [4].

Важливим ресурсом інноваційного розвитку є інтелектуальні ресурси держави. Іншим необхідним ресурсом є наукова база та напрацювання інститутів, лабораторій, конструкторських бюро, що здійснюють фундаментальні прикладні розробки, третім – наявні революційні технології, які створені національними виробниками, що потребують їх подальшого впровадження й комерціалізації, четвертим – це кадрові ресурси – молоді фахівці спеціалісти, що навчаються сьогодні, опановують сучасні інформаційні технології та зможуть їх реалізувати у майбутньому, за створення державою умов для відповідної діяльності. Тож априорі інноваційними ресурсами країна забезпечена і виникає лише питання їх ефективного використання та спрямування, оскільки сьогодні вони фактично не використовуються. Щодо інвестицій, то необхідно створити відповідний інвестиційний клімат та механізми державного гарантування, які б активували та забезпечували участь в інвестиційному процесі внутрішніх інвесторів – населення та суспільства як основних фінансових учасників процесу, розвитку економіки держави та розбудови нової економічної системи. Тому інвестиційні ресурси, якими безперечно повинна володіти держава, це розбудовані дієві механізми публічно-приватного партнерства, що забезпечуватимуть партнерство та участь у процесі відродження національної економіки країни, суспільства, бізнесу, громадян [5, с. 251].

Основні напрями розвитку сфери науково-технологічних розробок та впровадження технологій представлені на рис. 1.

Рисунок 1. Ключові напрями розвитку сфери науково-технологічних розробок та впровадження нових технологій [5, с. 252]

Таким чином, Україна має можливість модернізувати промисловість та здійснити впровадження нових сучасних технологій, побудувати нову модель національно та соціально-свідомого суспільства. Саме наука, технології, інвестиції та інновації є головним джерелом капіталізації. Особливо це проявляється нині, коли війна показала технологічну вичерпаність нинішньої економіки. Тому рішення, що приймаються на законодавчому і нормативному рівні щодо економіки, неминуче орієнтовані на інтереси секторів зростання.

Згідно з даними НАН України найперспективнішими галузями післявоєнного відновлення національної економіки на новій інноваційній основі, яка забезпечить відповідний рівень зайнятості, є:

- атомна енергетика;
- алюмінієве, літєве, титанове виробництво;
- важке енергомашинобудування;
- чорна металургія;
- нафтохімічні виробництва;
- виробництво медичної техніки, фармацевтична промисловість;
- агропромисловий комплекс;
- виробництво синтетичних рідких палив (дизельне пальне, бензин). Стратегічно

важливим для економіки післявоєнного часу будуть відродження нафтопереробної та нафтовидобувної промисловості, космічна галузь, ракетобудування та літакобудування. Окрема увага має бути приділена питанням цифрової трансформації та інформаційних систем [4].

Для формування нового каркасу національної інноваційної системи, яка б максимально сприяла модернізації виробництва та забезпеченню відповідного рівня

зайнятості, необхідна системна перебудова наукової сфери та її відносин з державною владою, суспільством та бізнесом. Складовими такої перебудови повинні стати:

- Формування та реалізація комплексної державної політики розвитку науки та стимулювання інновацій, законодавче забезпечення цих процесів та контроль за його додержанням.
- Інтеграція наукового сектора у каркас повоєнної економіки для забезпечення залучення його напрацювань до обґрунтування пріоритетів розвитку та зайнятості.
- Направленість програми післявоєнної відбудови економіки на технологічну модернізацію виробничого сектора, яка буде створювати попит на інноваційну й наукову продукцію.
- Втілення європейських стандартів у сфері організації фінансування та виконання наукових досліджень.
- Посилення та розвиток служб маркетингу й комерціалізації прикладних розробок.
- Формування, модернізація, відродження центрів інноваційної та дослідницької інфраструктури – інноваційні центри, інноваційно-технологічні кластери, технопарки, науково-навчальні центри, центри інновацій і трансферу технологій, інноваційні бізнес-інкубатори, центри комерціалізації інтелектуальної власності, венчурні фонди, регіональні центри науки та інновацій.
- Підвищення матеріально-технічного забезпечення наукових установ сучасним обладнанням для досліджень.
- Популяризація вітчизняної науки, підвищення соціального статусу та престижу дослідників у середовищі бізнесу та у суспільстві.
- Створення належних фінансових стимулів до праці науковців. Формування кадрового потенціалу наукового сектора [4].

Метою розвитку науково-технічного потенціалу держави є створення умов для підвищення конкурентоспроможності українських виробників і продуктивності праці та шляхом технологічної модернізації економіки, підвищення рівня її інноваційності, застосування новітніх технологій виробництва наукомісткої продукції, методів організації та управління виробничою діяльністю для покращення добробуту населення та забезпечення сталого економічного зростання [2].

Досвід країн, що пережили військові конфлікти, показує, що найуспішніша робота здійснюється за принципом державно-приватного партнерства. Це дозволяє залучати бізнес до цільових проєктів з відновлення інфраструктури та стабілізації економіки. Звичайно, держава не матиме достатніх власних коштів на відбудову інфраструктури, тому крім отримання фінансової допомоги від міжнародних держав та інституцій, потрібно створити єдиний відновлюваний фонд і дозволити інвестувати у нього закордонним фізичним та юридичним особам [6].

Інноваційно-інвестиційна діяльність має пряме відношення до рівня конкурентоспроможності держави. Застосування інноваційних технологій і використання високотехнологічного обладнання сприяє випуску продукції з високими якістьми. За допомогою глобального інноваційного індексу можна оцінити стан економіки країни та зрозуміти, в якому напрямку відбувається розвиток на певному етапі. Глобальний інноваційний індекс (ГІІ) складають міжнародна бізнес-школа «Insead», всесвітня організація інтелектуальної власності, Корнелльський університет. Він направлений на вивчення економічних процесів і проводиться щорічно. За результатами ГІІ у 2022 р. Україна посіла 75 місце за ресурсами інновацій і піднялася на 1 позицію вище 2021 р. Це вказує, що ресурси, направлені на інновації, майже не збільшилися. А за результатами здійснення інновацій Україна посіла 48 місце – це на 11 позицій нижче 2021 р., що є значним зменшенням. Усе це наслідки війни, які роблять

неможливою реалізацію ідей інноваційного характеру та призводять до погіршення економіки держави. Варіант інноваційного проекту обирається через експертизу, завданням якої є аналіз інноваційного та науково-технічного рівня проекту й можливості та ефективності його виконання. За результатами експертизи ухвалюється рішення про доцільність та бюджет інноваційного проекту [7, с. 203].

Ситуація в Україні зумовлена військовими діями, які виникли внаслідок вторгнення. У результаті постали проблеми в усіх сферах економічної діяльності, які вийшли на глобальний рівень і величина деяких досягла критичної позначки, що спонукало до організації значної кількості міжнародних форумів, конференцій, зустрічей під загальною назвою «післявоєнна відбудова», у пошуках відповіді на основне питання – що робити. Період характерний необхідністю зміни парадигми мислення, на відміну від мирного часу, де все стабільно і є можливість з досить високою ймовірністю скласти прогнози. Для вирішення завдань такого рівня складності необхідне розуміння проблеми та процесу. Тому виникає завдання адекватного ситуаційного аналізу, створення понятійної єдності, нових технологій методологічного забезпечення, що дозволить виробити сучасну інноваційну діяльність. Адже, саме розвиток нових технологій, продуктів та послуг надасть можливість підприємствам збільшити продуктивність та підвищити конкурентоспроможність, що призведе до зростання виробництва та підвищення рівня життя населення. Інноваційна діяльність повинна стимулом для залучення інвестицій. Нові технології та продукція залучатимуть іноземних інвесторів та будуть чинником залучення інвестицій до економіки країни. Інноваційні проекти стануть інструментом укріплення економічної безпеки країни. Розвиток нових технологій та продуктів зменшить залежність від імпорту, збільшить експорт, що буде позитивним для торговельного балансу України. Участь у міжнародних інноваційних проектах, програмах та конференціях сприятиме обміну технологіями та досвідом, залученню іноземних інвесторів. Раціональне використання потенціалу країни, залучення фахівців і стартапів допоможе розвитку економіки, забезпечить організацію сприятливого середовища для інноваційно-інвестиційної діяльності [3, с. 49].

Після закінчення військових дій велика кількість підприємств буде зруйнована, будівництво нового науково-виробничого комплексу потребуватиме великих асигнувань, пошуку й виділення значних територій у межах міст під забудову, відволікання значних трудових ресурсів, доцільним стає розгляд можливості задіяння існуючих, але з різних причин уже не працюючих підприємств та науково-виробничих комплексів у містах, що менше постраждали від військових дій [8, с. 40].

Наступним етапом відновлення економіки України має стати перехід до стратегії сталого розвитку, під яким розуміють збалансування інтересів економічного, соціального, екологічного, демографічного та ін. напрямків розвитку й конкурентоспроможність держави в умовах 5-го та 6-го технологічних укладів і якості життя населення. Для цього необхідно: 1) забезпечити мир на території України; 2) позиціонувати геоекономічне становище України як сполучної ланки між Європою і Азією; 3) розробити проєкт економіки майбутнього з виведенням бізнесу з тіні через заміни діючих податків на єдиний податок для усіх суб'єктів; 4) завершити децентралізацію та адміністративну реформу; 5) у менш постраждалих від військових дій містах створити інноваційні структурні форми для використання наявного наявних матеріально-технічної бази та виробничо-наукового потенціалу; 6) сформувавати нову владу та еліту як представників територіальних громад. Таким чином, до першочергових напрямків відновлення економіко-соціального стану країни після війни можна віднести інновації в науковій, індустріальній, техніко-економічній, аграрній діяльності [8, с. 44–45].

Звичайно, стверджувати про повноцінне відновлення роботи української економіки поки не доводиться. Проте вже нинішні реалії, урядовці, власники

підприємств окреслюють коло проблем, з якими доведеться стикнутися після війни. Підприємствам доведеться налагоджувати усі процеси виробництва майже з «нуля». При цьому держава повинна максимально підтримувати переорієнтацію економіки на забезпечення обороноздатності та продуктової безпеки, відновлення й підтримання інфраструктури. Урядовці напрацювали мінімум три стратегії відновлення держави після війни, ще кілька стратегій перебувають на стадії напрацювання. План, розроблений Національною радою з відновлення України від наслідків війни побудовано на таких постулатах: повний доступ до ринків Великої сімки та ЄС; повноправне членство України в ЄС; побудова економіки на принципах лібералізації та дерегуляції; перехід від експорту сировини до переробки у тих галузях, від яких можна отримати найбільшу експортну виручку [9].

Вагомим та дієвим механізмом державного впливу на інноваційну перебудову структури економіки є законодавче стимулювання інноваційної діяльності та створення нормативно-правового середовища, сприятливого для високотехнологічних галузей виробництва, становлення та розвиток необхідної інфраструктури інноваційної діяльності. В Україні законодавство, що стосується інноваційної діяльності, нараховує близько 13 законодавчих актів, понад 50 нормативно-правових актів Уряду, 100 різноманітних відомчих документів. Формування нормативно-правової бази, науково-технічної, інноваційно-інвестиційної діяльності ще не завершене та позбавлене системного підходу, що підтверджує недостатність послідовної, цілеспрямованої державної політики й стримування створення інноваційної інфраструктури. Одночасно, нормативно-правова база інноваційно-інвестиційної діяльності є суперечливою, фрагментарною, в неповній мірі відповідає засадам економіки, «що базується на знаннях». Досі недостатні: майже відсутня ефективність захисту прав інтелектуальної власності, процедури утворення суб'єктів інноваційної діяльності занадто ускладнені; не створені законодавчі умови для функціонування венчурного капіталу як ринкового інституту [2].

Також серед науковців існує думка, що скасування Господарського кодексу ускладнює застосування нормативно-правових норм, викликає плутанину у визначеннях та організаційно-правових формах. Проте, якщо мета таких радикальних змін викликана вдосконаленням чинного законодавства та спрощенням визначень та понять, господарського відання й оперативного управління, уніфікацією організаційно-правових форм юридичних осіб, діяльністю підприємств, то такі зміни повинні відбуватися не через скасування Господарського кодексу, а внесенням змін до нього [10].

Зазначена проблема для України особливо актуальна внаслідок значного поширення практики правотворення з низькою ефективністю. Правові ризики, накопичені у мирний період, яскраво проявляються під час дії воєнного стану. Ситуація ускладнюється через суперечливу правотворчу роботу в поточний період, що матиме стримуючий вплив на економіко-соціальну сферу держави у часи повоєнного відновлення. При цьому необхідно вказати на такі проблемні аспекти: 1) невизначеність конституційних засад функціонування економіки, адже правова модель економічної системи закріплює основи побудови системи прийняття законів, управління економікою, механізмів втілення таких законів, що передбачають відповідальність за прийняття неефективних рішень; 2) суттєва зарегульованість діяльності бізнесу, несприятливе регуляторне середовище під час воєнної агресії; 3) нестабільність законодавства, яке направлене на стимулювання економіки. Для стимулювання економіки передбачалося впровадження деяких митних та податкових преференцій на період дії правового режиму воєнного стану. Ці преференції, загалом, мали позитивний вплив; 4) непослідовність держави при формуванні системи гарантій стабільності умов здійснення інвестиційної діяльності [11, с. 169–171].

Висновки. Сподівання на відновлення національної економіки держави після переможного для України закінчення війни на принципах інтелектуально-інноваційного сталого розвитку пріоритетних напрямків цілком реальна. Інноваційно-інвестиційна діяльність України характеризується дефіцитом фінансових ресурсів, зниженням активності, падінням платоспроможного попиту на науково-технічну продукцію, викликаним значними недоліками при розробленні та виконанні державних цільових програм. Тому вже зараз необхідно готувати суцільне проникнення інновацій та інвестицій в усі сфери та рівні економіки, зміцнення інноваційно-інвестиційних зв'язків між різними секторами, перетворення усілякої діяльності на інноватику. Це і визначить майбутнє відновлення України.

Верховенство права, зменшення корупції та демократія розширюють можливості залучення інвестицій з усього світу. Конкретні реформи включають сфери судової системи, державної служби, антикорупційної інфраструктури, місцевого самоврядування, публічних закупівель, децентралізації економіки, податкового законодавства та регуляцій. Проведення реформ не повинне залежати від отриманням зовнішнього фінансування для відновлення зруйнованої війною економіки. Для вирішення проблем необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу для забезпечення розвитку інноваційної системи; послідовно та системно впроваджувати принципи державного залучення інвестицій та управління інноваційною діяльністю; включати елемент інноваційного розвитку в цілісну національну інноваційну систему. Підвищення конкурентоспроможності можливе через інноваційні процеси. Відновлення та створення структури інновацій після війни буде залежати від фінансування та просування ідей. Важливим фактором відбудови економіки України стане підтримання провідних країн світу та вступ до Європейського союзу.

Інноваційно-інвестиційна діяльність може стати провідним чинником відновлення економіки після війни. Для досягнення успіху в цій галузі необхідно створити привабливі умови для інноваційної діяльності, залучати інвестиції, розвивати співпрацю між державою, бізнесом та науково-дослідними установами, а також долати виклики та перешкоди, які стоять на шляху до інноваційного розвитку. Впровадження інновацій та залучення інвестицій – це складний процес, щоб створювати інноваційну продукцію, раціонально використовувати фінансові ресурси для впровадження наукомістких технологій. З цим є деякі проблеми в законодавчій базі. Воєнна безпека головним чином впливатиме на економічні процеси після завершення війни, тому про відновлення потрібно думати вже сьогодні та розробляти відповідні стратегії.

Conclusions. Therefore, the hope for the restoration of the national economy of the state after the victorious end of the war for Ukraine on the principles of intellectual and innovative sustainable development of priority directions is quite real. innovation and investment activity of Ukraine is characterized by a shortage of financial resources, a decrease in activity, a drop in solvent demand for scientific and technical products, caused by significant shortcomings in the development and implementation of state target programs. Therefore, it is already necessary to prepare for continuous penetration of innovations and investments in all spheres and levels of the economy, strengthening of innovation-investment ties between various sectors, transformation of all activities into innovation. This will determine the future recovery of Ukraine.

The rule of law, the reduction of corruption and democracy are expanding the possibilities of attracting investment from around the world. Specific reforms include the areas of the judicial system, civil service, anti-corruption infrastructure, local self-government, public procurement, decentralization of the economy, tax legislation and regulations. The implementation of reforms should not depend on receiving external financing to restore the war-ravaged economy. To solve the problems, it is necessary to improve the legal framework

to ensure the development of the innovation system; consistently and systematically implement the principles of state attraction of investments and management of innovative activities; to include an element of innovative development in a coherent national innovation system. Increasing competitiveness is possible through innovative processes. Rebuilding and creating a structure for innovation after the war will depend on funding and the promotion of ideas. An important factor in the reconstruction of Ukraine's economy will be the support of the leading countries of the world and the accession to the European Union.

Innovation and investment can become a leading factor in economic recovery after the war. To achieve success in this field, it is necessary to create attractive conditions for innovative activity, attract investments, develop cooperation between the state, business and research institutions, as well as overcome challenges and obstacles that stand in the way of innovative development. Introducing innovations and attracting investments is a complex process in order to create innovative products, rationally use financial resources for the introduction of science-intensive technologies. There are some problems with this in the legislative framework. Military security will mainly affect economic processes after the end of the war, so recovery should be thought about today and appropriate strategies should be developed.

Список використаних джерел

1. Масленніков С. І., Кузнєцов Е. А., Сафонов Ю. М., Філіппова С. В. та інші. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Вип. 1 / за ред. д.е.н., доц. Є.І. Масленнікова. Херсон: Грін Д.С., 2016. 854 с.
2. Жовнірчик Я. Аналіз та шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України. Ефективна економіка. № 2. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=934> (дата звернення: 13.06.2023).
3. Петрань С., Шамота В. Роль інновацій у відновленні економіки України після війни. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу: тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму, 23 берез. 2023 р. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. С. 48–50.
4. Данилишин Б. Структурні реформи, які здатні змінити Україну. Економічна правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=> (дата звернення: 23.06.2023).
5. Кириченко О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції: монографія. Київ, 2021. 368 с.
6. Данилишин Б. Як держава може підтримати бізнес в умовах війни. Економічна правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/20/684363/> (дата звернення: 12.05.2023).
7. Удовиченко Ю., Хобта В. Підвищення конкурентоспроможності економіки України шляхом впровадження інновацій. Українське сьогодні – 2022: реалії війни та перспективи відновлення країни Всеукраїнська наукова конференція: матеріали конф., м. Луцьк 20–21 жовт. 2022 р. Луцьк, 2022. С. 202–205.
8. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д.е.н. Омеляненка В. А. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. Суми, 2022. 280 с.
9. Пилипенко Я. Відновлення України після війни: хто, як і за чий гроші. 19 травня 2022. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/05/19/687200/> (дата звернення: 15.06.2023).
10. Осетинська Г. Чи є доцільним скасування Господарського Кодексу України? Національна асоціація адвокатів України. 2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannya-gospodarskogo-kodeksu-ukraini.html> (дата звернення: 3.06.2023).
11. Устименко В., Джабраїлов Р. Деякі правові ризики соціально-економічного розвитку України у воєнний час та період повоєнного відновлення. Правове регулювання суспільних відносин в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови з метою забезпечення сталого розвитку: матеріали XI Міжнародної наук.-практ. конф., 9 грудня 2022 р. Київ: КПІ ім. І. Сікорського, 2022. С. 170–174.

References

1. Maslennikov Ye. I., Kuznietsov E. A., Safonov Yu. M., Filyppova S. V. ta inshi. (2016). Innovatsiina ekonomika: teoretychni ta praktychni aspekty [Innovative economy: theoretical and practical aspects]. Vol. 1. Kherson: Hrin D.S. [In Ukrainian].
2. Zhovnirchik Ya. (2012). Analiz ta shliakhy vdoskonalennia normatyvno-pravovoi bazy dlia zabezpechennia rozvytku innovatsiinoi systemy Ukrainy [Analysis and ways of improving the legal framework to ensure the development of the innovative system of Ukraine]. Efektyvna ekonomika

- (electronic journal). No 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=934> (accessed: 13 June 2023).
3. Petran S., Shamota V. (2023). Rol innovatsii u vidnovlenni ekonomiky Ukrainy pislia viiny [The role of innovations in the recovery of the economy of Ukraine after the war]. Proceedings of the Problemy ta perspektyvy rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini: vyklyky voiennoho chasu. Proceedings of the tezy dop. XIV Mizhnar. biznes-forumu (electronic journal), (Ukraine, Kyiv, 23, March, 2023 r.). Kyiv: Derzh. torh.-ekon. un-t, pp. 48–50.
 4. Danylyshyn B. (2022). Strukturni reformy, yaki zdatni zminyty Ukrainu [Structural reforms that can change Ukraine]. Ekonomichna pravda. URL: [https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=\(accessed 23 June 2023\)](https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=(accessed 23 June 2023)).
 5. Kyrychenko O. (2021). Investytsiino-innovatsiine zabezpechennia promyslovosti Ukrainy v umovakh Chetvertoi promyslovoi revoliutsii [Investment and innovation support for the industry of Ukraine in the conditions of the Fourth Industrial Revolution]. Kyiv. [In Ukrainian].
 6. Danylyshyn B. (2022). Yak derzhava mozhe pidtrymaty biznes v umovakh viiny [How the state can support business in wartime]. Ekonomichna pravda. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/20/684363/> (accessed: 12 May 2023).
 7. Udovychenko Yu., Khobta V. (2022). Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy shliakom vprovadzhennia innovatsii [Increasing the competitiveness of the Ukrainian economy through the introduction of innovations]. Proceedings of the Vseukrainska naukova konferentsiia “Ukrainske sohodennia – 2022: realii viiny ta perspektyvy vidnovlennia krainy” / Lutsk, DonNTU, 20–21 zhovtnia, pp. 202–205.
 8. Innovatsiini osnovy vidnovlennia ta rozvytku krain pislia zbroinykh konfliktiv: innovatsiinyi vymir [Innovative foundations of recovery and development of countries after armed conflicts: innovative dimension] (ed. Omelianenka V. A.) Sumy: Instytut stratehii innovatsiinoho rozvytku i transferu znan. 2022. [In Ukrainian].
 9. Pylypenko Ya. (2022). Vidnovlennia Ukrainy pislia viiny: khto, yak i za chyi hroshi [Reconstruction of Ukraine after the war: who, how and with whose money]. Ekonomichna pravda. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/05/19/687200/> (accessed: 15 June 2023).
 10. Osetynska H. (2023). Chy ye dotsilnym skasuvannia Hospodarskoho Kodeksu Ukrainy? [Reconstruction of Ukraine after the war: who, how and with whose money]. Natsionalna asotsiatsiia advokativ Ukrainy. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannya-gospodarskogo-kodeksu-ukraini.html> (accessed 3 June 2023).
 11. Ustyenko V., Dzhabrailov R. (2022). Deiaki pravovi ryzyky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy u voiennyi chas ta period povoiennoho vidnovlennia [Some legal risks of socio-economic development of Ukraine in wartime and post-war recovery period]. Proceedings of the Pravove rehuliuвання suspilnykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu ta pisliavoiennoi vidbudovy z metoiu zabezpechennia staloho rozvytku: materialy XI Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (Ukraine, Kyiv, December 9, 2022) (eds. Beviz S.I., Byrsa N. O., Serebriakova Yu. O.), Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho. P. 170–174.